

Enghy Sándor

TRIANONRÓL CSAK BESZÉLNI IS BŰN*

Vizuális típus vagyok, sajnálom. Képzeljük el, hogy kormánytagok vagyunk, és a kormányülésen felteszi a kérdést a miniszterelnök: van-e valaki köztünk, miniszterek között, aki foglalkozik a magyarság egyesítésével, vagy ezzel kapcsolatban nyilatkozni akar? Ha van, azonnal adja be lemondását!

Örülök, hogy ennyien itt vagyunk. De nem tudom hányan maradnának itt, miután mindenki beadta a lemondását, mert igenis foglalkozik a magyarság egyesítésével, vagy ezzel kapcsolatban nyilatkozik. Ki maradna egyáltalán, akinek nem kell beadnia a lemondását? Mi lenne, ha nekünk, képzeletbeli kormánytagoknak tennék most itt fel a kérdést, és bennünket faggatnának a magyarság újraegyesítése felől?

Hogy jutottunk Trianonig – nagy kérdés. Hogy hol tartunk Trianon után? Ezen is lehet vitázni. De az előbbi kérdésre adott válasz is oka annak, hogy hol tart ma Trianon, vagyis az emberi hozzáállás. Ebben a kérdésben – hozzáállás tekintetében – pedig sajnos az akkor és most összefüggésében van egymással.

Nem én vagyok az ideális szónok most ezen a megemlékezésen, nagyon jól tudom. Vannak Trianon kutatásában nálam sokkal hozzáértőbbek. De személyes kötődésem legalább van Trianonhoz. Édesanyám 1920-ban született a Csallóközben. Neki is tartozom, az Ő emlékének. Sokszor hallottam a történetet tőle, ahogy a Duna jegén éjszaka jöttek át sötétben egy bőrönddel.

Német vendégeim voltak egyszer. Fel tettem nekik a kérdést: mi az a Trianon? Atya–Fiú–Szentlélek... – mondták, kezdték a választ. Vagyis a trinitással keverték Trianon fogalmát. Mi köze a kettőnek egymáshoz? Semmi. Valójában azonban nagyon is sok, mert azt az összefüggést hordozza magában a trinitás és a Trianon, hogy hol volt Isten? Elie Wiesel története jut eszembe, amikor egy gye-

* Elhangzott Sárospatakon, 2022.június 4-én.

reket akasztottak a koncentrációs táborban, két felnőttel együtt. Kettő, a két felnőtt azonnal meghalt, a könnyű gyerektest fél óráig küzdött a halállal, vonaglott, és valaki halkán kérdezte a sorokban: Hol van az Isten? Magában hallotta Elie Wiesel ott belül a választ: Ott lóg a bitófán.

Amikor Trianonról beszélünk, Magyarország sokszor úgy jelenik meg az elemzésekben, mint a Népek Krisztusa, Akit megfeszítettek, elárultak, megöltek. Jó hasonlat. Mert ha Krisztusként ölték meg minket, ebben a halálban benne van szükségyszerűen a feltámadás. Akkor igaza van annak, aki hittelt mondja: „Hiszek Magyarország feltámadásában.” Ha ugyanis minket mint a népek Krisztusát feszítettek meg, árultak el, ölték meg, akkor benne van ebben a nemzetközi gaztettben, akármekkora legyen is az, a feltámadás. Mint a pénteki aláírásban is, mert péntek után vasárnapnak kell jönnie a naptárban, amikor a Mester is harmadnapra halottaiból feltámadta. Trianon, 1920 jún. 4-ének pénteke óta ennek a krisztusi feltámadásnak a jeleit mutatja a naptár, jelzi az odavezető utat, minden péntekkel.

Ennyi hát ma a dolgunk: a feltámadás erőinek eszközévé válni. Hogy ne az életellenes erők sajátítsanak ki bennünket maguknak mert sajnos nincs más alternatíva: élet vagy halál. Vagy az egyik, vagy a másik oldalon állunk, vagy az egyiknek vagy a másiknak az eszközeként.

Az emlékezés agyi folyamat. Aki nem tud már emlékezni hétköznapi dolgokra, az beteg. A Bibliában a betegség pedig mindig a halál előőrse. A betegségben a halál már elkezdti térhódítását az élet területén, és csak idő kérdése, hogy eldőljön: vagy továbbhalad, vagy visszavonul, vagy esetleg még egy kis időre megáll a frontvonalon, mielőtt befejezi gyilkos küldetését. Nos az emlékezethiány betegsége is egy ilyen jelenség: régen rossz, ha alapvető dolgokra nem emlékezünk, az tényleg lehet már a halál jele, előőrse. Vagyis Trianonra nem emlékezni már valójában magának a halálnak a jele, egy ország halálát mutatja.

A zsidók a szombat megtartásáról mondják: miközben tartjuk a szombatot a szombat tart meg minket. Így minket is megtart az ünnep, mint a kötéláncost régen a bambusz, melyet ő tart a kezében a kötélen, de valójában a bambusz tartja meg őt, egyensúlyt adva, hogy ne essen le a kötélről, és ne haljon meg.

Trianon húsba vágott, sőt ma is vérző seb, élő testből vágta le darabokat. Senki nem kérheti senkitől, hogy ne fájjon egy vérző seb. Hogy ne emlékezzünk rá, arra, ami vérzik, ami fáj. Vagy ne hiányoznának testünk levágott darabjai? El lehet felejtetni azt, hogy jobb az egész test működése akkor, amikor minden tagja megvan?

Miért történt Trianon? Egyetértek azokkal, akik azt mondják: „Versailles-t egy rosszul iskolázott, nem elég tehetséges politikai vezető garnitúra csinálta”. Igen ők ennyit értettek, ennyit tudtak. Én nem megyek bele abba a játékba, melyet a bírászkodás, jogszolgáltatás története produkál olykor, amikor a bűnözőkről a pszichológus kiállít egy bizonyítványt, hogy beszámíthatatlan, tehát fel kell menteni a gyilkost. Akik Magyarország testét élve feldarabolták, azokat nem lehet felmenteni. Kivéve, ha a bibliai mérce alapján őszinte a bocsánatkérés, és nem csak megígátssza azt a bűnös. Az ilyennek tényleg jár a bocsánat, de nem a jóvátétel elengedése. A Bibliában még

az eladott föld is visszaváltható volt. Még a rabszolgát is fel kellett szabadítani. Az elrablott dolgot vissza kellett szolgáltatni. Naplementéig még a zálogba adott ruhát is vissza kellett adni. Jövevényt és árvát sem lehetett jogaiból kiforgatni.

A Bibliában egy igazság létezik: azé, akié a föld. Márpedig az az Úr. Aki a történelem Ura is. „[É]s miként hirdeti a Biblia: megméretik az embernek fia”. Ő nem hagyja a bűnt büntetés nélkül, még saját népe életében sem, nemhogy azok életében, akik Övéit bántják.

Trianon annak bizonyítéka, hogy mire képes az erő, és hogy lehet alulmaradni a gyengének az erősekkel szemben, az úton járónak az útonállóval szemben.

Ha Trianon „az eredendő bűn”, akkor ezzel is csak a történelem Ura előtt kell elszámolnia a bűnösnek. Tehát jogosan félnek azok, akik a visszarendeződéstől félnek. Akik pedig a változtathatatlanságtól félnek, azok ne féljenek, hanem éljenek a lehetőséggel! A lehetőséggel, „ahogy lehet”. Nem emberi ehetőségek szerint, hanem Annak lehetősége szerint, Akinek semmi sem lehetetlen. Éljenek a változtathatatlanságtól rettegők azzal a lehetőséggel, amely húsvét hajnalára hengerítette el a lezárt sír követ!

Ez a kő nem marad!

Trianon után sok a kérdés. De valójában egy templomkertben csak az a kérdés, hogy bennünk munkálkodnak-e a feltámadás erői. Mert ezek az erők megtermik a maguk gyümölcsét családban, ebben a városban, az országban, jelenlegi határainkon belül és kívül. Egy ilyen országon, melynek polgáraiban a feltámadás erői hatnak, a magyarság életében, a pokol kapui sem aratnak diadalt. Egy ilyen ország fölött csak emberi látás szerint győzhet a halál, mint a Mester felett.

A trianoni megemlékezésnek akkor van értelme, ha ez az emlékezés egy ilyen ország fundamentumába tesz egy követ. Ez az a fundamentum, mely az Élet Urától való, és Tőle való az akarat is, mely képes e fundamentumra építeni a falat, sőt újraépíteni is a falakat, ha kell.

Jáfet törzse ivadékai, Nimród gyermekei ma sem apátlanok ott, ahol együtt mondják: Mi Atyánk... Ők azok, akiknek az Úr egyszer már visszaadta Pannóniát, mint ahogy népének Kánaán valamennyi országát, mi pedig Rákóczi óta még inkább tudjuk, hogy Isten nem fogja cserben hagyni a jogos, az igaz ügyet. Tehát ma is számíthatunk Rá, Arra, Akié a föld, és mindaz, ami betölti.

Igen, mélyre süllyedtünk. De az az ország, mely nem pusztán a hangját hallatja vagy jajveszékel, sőt ordibál, hanem a mélységből Hozzá, a magasságban lakozóhoz kiált, az megtapasztalja, hogy eljön az Ő országa. Amíg pedig még nem, addig legyen olyan jel egy ország a maga életével, családjával, politikájával, melyből kiolvasható, hogy milyen az Ő országa, mely kiteljesedőben van. Csak „ahogy lehet”!

Hát ebben tartsunk össze a Nemzeti összetartozás napján és utána! Higgyük el, hogy a történelem Ura meg tudja mutatni, nem egyszerűen azt, „ahogy lehet”, hanem azt is, ahogy Neki lehet! Ez a tudás, ennek ismerete több annál a szikránál, mely Trianon száraz fűvét lánggra lobbantja, melytől lángolhat a világegyetem. Ezzel a tudással igazán felemelheted fejedet, te „büszke nép”. Ki viseled az egész „világ szégyenét”. De csak ezzel a tudással emelkedhetsz igazán a magasba, „kis haza”, „Te, az

elnyomatás iszonya”. Ezzel a tudással viszont már van értelme a Történelem Urához kiáltani a mélységből, akár énekelve is a mélységben, úgy, ahogy eleink tették a maguk módján: „Igazságot, igazságot, igazságot Magyarországnak!”

Akinek keze pedig bennünket „mégis mélybe intett”, Annak igazsága felül tudja írni azt a békét, melyet emberi kezek diktáltak. Azok viszont, akik ennek fényében kiáltják a mélységből, „Hiszek egy Istenben, Hiszek egy hazában, Hiszek egy isteni örök igazságban”, egyszerűen tudják – hiszen ez a hit értelme: a történelem Ura mindent azért tesz, Trianont is beleértve, mert azt akarja, hogy „szertehúzó vérünk Minden csöppje a kintől fusson össze”.

Lehet ez a megemlékezés egy „Keserű kérdés – „miért épp csak minket?” De lehet többre is igényünk a keserű kérdésnél, Ahhoz fordulva, „akitől nincs hova föl-lebbezni”. Ennél már csak az a több, ha a keserű kérdésre a Nemzeti összetartozás napján, és utána mi magunk leszünk magyar létünkkel a válasz: „szenvedés tüzeiben” összeégve, Összeforvva, „pártos szívek örökre”. Csak egy ilyen, létünkkel adott válasz hitelesítheti a trianoni megemlékezést majd ott, ahol abból, valaki, jelenlegi határainkon innen és túl kézzelfoghatóan profitál. Ebből a gondolkodásból olyan béke fakad, mely szükségszerűen válik diktáló erővé, sőt lesz annak az életnek a diktátuma, mely diadalt arat minden életellenes erő felett. Nem „ahogy lehet”, hanem ahogy az Élet Urának lehet.

SZEMLE

HOMOKI GYULA

Székesfehérvár, a Széchenyi úti református templom nagyharangja